

Predmet C-590/23

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

25. rujna 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

14. rujna 2023.

Tužitelji i podnositelji revizije:

CG

YN

Tuženici i druge stranke u revizijskom postupku:

Pelham GmbH

SD

UP

Predmet glavnog postupka

Povreda autorskog prava i srodnih prava preuzimanjem isječaka iz fonogramâ drugih osoba s pomoću sampliranja

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Zahtjev za prethodnu odluku u skladu s člankom 267. UFEU-a u svrhu tumačenja članka 5. stavka 3. točke (k) Direktive 2001/29/EZ o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu

Prethodna pitanja

1. Je li pravilo o ograničenju korištenja radi pastiša u smislu članka 5. stavka 3. točke (k) Direktive 2001/29/EZ sveobuhvatna odredba barem u pogledu umjetničke poredbe s postojećim djelom ili nekim drugim referentnim predmetom, uključujući sampliranje? Vrijede li za pojam pastiša ograničavajući kriteriji, poput potrebe za humorom, oponašanjem stila ili odavanjem počasti?

2. Zahtijeva li korištenje „radi” pastiša u smislu članka 5. stavka 3. točke (k) Direktive 2001/29/EZ utvrđivanje namjere korisnika da koristi predmet zaštićen autorskim pravom radi pastiša ili je dovoljno da pastiš može prepoznati osoba kojoj je poznat referentni predmet zaštićen autorskim pravom i koja posjeduje intelektualno razumijevanje potrebno za shvaćanje pastiša?

Navedene odredbe prava Unije

Članak 5. stavak 3. točka (k) Direktive 2001/29

Navedene odredbe nacionalnog prava

Članak 51.a Gesetza über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz) (Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima) (Zakon o autorskom pravu, u daljnjem tekstu: UrhG)

Sažet prikaz činjenica i postupka

- 1 Glazbena skupina „Kraftwerk”, čiji su članovi prvotuzitelj i pravni prednik drugotuzitelja, objavila je 1977. fonogram na kojem se nalazi glazbeno djelo „Metall auf Metall”. Drugotuzenik i trećetuzenik skladali su glazbeno djelo „Nur mir”, koje je prvotuzenik snimio na fonogramima proizvedenima 1997.
- 2 Tužitelji tvrde da su tuženici kopirali u elektroničkom obliku uzorak (*sample*) od otprilike dvije sekunde ritamske sekvencije iz glazbenog djela „Metall auf Metall” te ga unijeli u obliku uzastopnih ponavljanja u glazbeno djelo „Nur mir”, iako su spomenutu sekvenciju mogli i odsvirati. Time su povrijedili pravo srodno autorskom pravu koje tužitelji imaju kao proizvođači fonograma. Tužitelji su od tuženika zahtijevali, među ostalim, prestanak povrede, dostavu podataka i predaju fonograma kako bi ih se uništilo.
- 3 Zemaljski sud prihvatio je tužbu. Odbijena je žalba koju su tuženici podnijeli protiv toga. Povodom revizije tuženikâ predmet je vraćen na ponovno odlučivanje žalbenom sudu. Nakon što je ponovno odbijena druga žalba, kao i pripadajuća revizija, Bundesverfassungsgericht (Savezni ustavni sud, Njemačka) ukinuo je revizijske presude i drugu presudu o žalbi te je vratio predmet na ponovno odlučivanje sudu koji je uputio zahtjev. Taj je sud u trećem revizijskom postupku uputio Sudu prethodna pitanja na koja je on odgovorio (presuda od 29. srpnja

2019., C-476/17). Predmetno vijeće ukinulo je odluku žalbenog suda trećom revizijskom presudom povodom revizije tuženikâ i vratilo predmet žalbenom sudu na ponovno suđenje i odluku.

- 4 Žalbeni sud preinačio je presudu zemaljskog suda na način da je tuženicima naložio dostavu podataka o broju fonograma koji sadržavaju fiksacije zvukova glazbenog djela „Nur mir” i koji su proizvedeni i/ili isporučeni od 22. prosinca 2002. do 7. lipnja 2021., kao i predaju umnoženih primjeraka tih fonograma kako bi ih se uništilo, te je u tom pogledu utvrdio njihovu obvezu naknade štete, dok je u preostalom dijelu odbio tužbu. Revizijom koju su podnijeli sudu koji je uputio zahtjev tužitelji nastavljaju isticati svoje zahtjeve koji se odnose na razdoblje od 7. lipnja 2021. Tuženici zahtijevaju da se revizija odbije.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 5 Ishod revizije ovisi o tumačenju članka 5. stavka 3. točke (k) Direktive 2001/29.
- 6 Žalbeni sud isključio je postojanje povrede prava u razdoblju od stupanja na snagu članka 51.a UrhG-a 7. lipnja 2021. Smatrao je da zahtjev za prestanak povrede nije osnovan te da se zahtjevi za dostavu podataka, predaju fonograma kako bi ih se uništilo i utvrđivanje naknade štete (više) ne mogu isticati nakon 7. lipnja 2021. jer je preuzimanje ritamske sekvencije iz glazbenog djela „Metall auf Metall” s pomoću sampliranja pastiš u smislu članka 51.a prve rečenice UrhG-a u verziji koja je na snazi od tog dana.
- 7 Revizija se može prihvatiti ako je žalbeni sud pogrešno smatrao da je preuzimanje ritamske sekvencije iz glazbenog djela „Metall auf Metall” s pomoću sampliranja dopušteno korištenje radi pastiša u smislu članka 51.a prve rečenice UrhG-a u verziji koja je na snazi od 7. lipnja 2021., tako da nema povrede prava srodnih autorskom pravu koja ističu tužitelji i koja oni imaju kao proizvođači fonograma ili umjetnici izvođači, kao ni povrede autorskog prava prvotuzitelja.
- 8 Sud koji je uputio zahtjev smatra da žalbeni sud nije počinio pogrešku koja se tiče prava kad je utvrdio da postoji zadiranje u prava tužiteljâ kao proizvođača fonograma i umjetnika izvođača te da preuzeta ritamska sekvencija predstavlja glazbeno djelo koje može biti zaštićeno autorskim pravom.
- 9 U skladu s člankom 51.a prvom rečenicom UrhG-a dopušteno je reproduciranje, distribucija i priopćavanje javnosti objavljenog djela radi karikature, parodije i pastiša. Ta odredba može se po analogiji primijeniti na prava srodna autorskom pravu koja imaju umjetnik izvođač i proizvođač fonograma.
- 10 Člankom 51.a UrhG-a prenose se članak 5. stavak 3. točka (k) i članak 5. stavak 4. Direktive 2001/29 i stoga ga treba tumačiti u skladu s Direktivom.
- 11 Budući da sporno preuzimanje ritamske sekvencije ne ispunjava uvjete za karikaturu ili parodiju glazbenog djela „Metall auf Metall”, u spornom slučaju

odlučujuće je pitanje je li sporno preuzimanje upotrijebljeno radi pastiša u smislu članka 51.a UrhG-a u vezi s člankom 5. stavkom 3. točkom (k) Direktive 2001/29.

- 12 Prvo prethodno pitanje: treba pojasniti je li pravilo o ograničenju korištenja radi pastiša u smislu članka 5. stavka 3. točke (k) Direktive 2001/29 sveobuhvatna odredba barem u pogledu umjetničke poredbe s postojećim djelom ili nekim drugim referentnim predmetom, uključujući sampliranje, te vrijede li za pojam pastiša ograničavajući kriteriji, poput potrebe za humorom, oponašanjem stila ili odavanjem počasti.
- 13 Ne postoje utvrđenja žalbenog suda u pogledu uobičajenog značenja pojma „pastiš” u svakodnevnom jeziku u državama članicama Europske unije. Raspon uobičajenog značenja pojma „pastiš” u svakodnevnom jeziku brojnih država članica seže od oponašanja stila do aranžmana ili novih skladbi kojima se rekombinira već postojeći materijal drugog podrijetla. Pritom je svim značenjima, neovisno o tome koliko se ona razlikuju u pojedinostima, očito zajedničko referencijalno obilježje u odnosu na nešto što već postoji.
- 14 Mogućnost da je pastiš zajedno s parodijom i karikaturom uređen odredbom o ograničenju potvrđuje i to da se podudaraju bitna obilježja pastiša, parodije i karikature. Prema sudskoj praksi Suda (presuda od 3. rujna 2014., Deckmyn i Vrijheidsfonds, C-201/13, t. 20.) bitna obilježja parodije su, s jedne strane, pozivanje na postojeće djelo uz prikazivanje zamjetnih razlika u odnosu na njega i, s druge strane, izražavanje humora ili ismijavanja. Međutim, parodija ne mora imati vlastito originalno obilježje.
- 15 U skladu s tim, čini se da je bitno obilježje i pastiša u svakom slučaju to što se poziva na postojeće djelo uz prikazivanje zamjetnih razlika u odnosu na njega. Suprotno tomu, čini se spornim pitanje je li usto bitno obilježje pastiša izražavanje humora ili ismijavanja, kao što je to slučaj u pogledu parodije i karikature, ili je bitno obilježje oponašanje stila predmeta zaštićenog autorskim pravom ili upućivanje na njega u obliku odavanja počasti. Točno je da članak 5. stavak 3. točku (k) Direktive 2001/29 treba usko tumačiti, s obzirom na to da sadržava iznimku od prava predviđenih člancima 2. i 3. Direktive, ali to tumačenje treba očuvati koristan učinak tako određene iznimke i poštovati cilj koji se njome nastoji postići.
- 16 Cilj iznimke za „pastiš” mogao bi upućivati na to da to pravilo o ograničenju treba smatrati sveobuhvatnom odredbom barem u pogledu umjetničke poredbe s postojećim djelom ili nekim drugim referentnim predmetom, uključujući sampliranje, koja ne zahtijeva dodatne ograničavajuće elemente. Sud u tom pogledu upućuje na opće ciljeve koji se nastoje postići Direktivom 2001/29 u koje se ubrajaju usklađivanje, koje pomaže u provedbi četiriju sloboda unutarnjeg tržišta, i održavanje pravedne ravnoteže između, osobito, pravâ i interesâ autorâ s jedne strane i korisnikâ s druge strane (vidjeti C-201/13, t. 25. i 26.).

- 17 U skladu s tim iznimka „pastiša” mogla bi se primjenjivati u slučaju umjetničke poredbe s korištenim djelom. Ograničenje pastiša može se shvatiti kao opće ograničenje umjetničke slobode.
- 18 Prava autora, proizvođača fonograma i umjetnika izvodača u skladu s člancima 2. i 3. Direktive 2001/29 zaštićena su kao intelektualno vlasništvo u skladu s člankom 17. stavkom 2. Povelje. Suprotno tomu, korištenje djela ili drugih predmeta zaštite radi karikature, parodije ili pastiša može biti obuhvaćeno područjem zaštite slobode izražavanja ili umjetničke slobode. Tako je predmetna tehnika preuzimanja uzoraka (sampliranje), koja se sastoji od toga da korisnik preuzima uzorak fonograma i koristi se njime u stvaranju novog djela, oblik umjetničkog izražavanja obuhvaćen slobodom umjetnosti koju zaštićuje članak 13. Povelje.
- 19 Prilikom uvođenja novog ograničenja iz članka 51.a UrhG-a njemački zakonodavac predviđao je širok pojam pastiša, koji bi uz pravednu ravnotežu prava i interesa autora i korisnika osobito trebao obuhvaćati prakse kao što je, među ostalim, sampliranje, s obzirom na to da su kulturne tehnike citiranja, oponašanja te oslanjanja na druga djela karakterističan element intertekstualnosti i suvremenog kulturnog stvaralaštva i komunikacije na internetu.
- 20 Drugo prethodno pitanje: nadalje treba pojasniti kada je riječ o korištenju „radi” pastiša u smislu članka 5. stavka 3. točke (k) Direktive 2001/29. Sud koji je uputio zahtjev smatra da je u tom pogledu dovoljno utvrđenje da korištenje kao pastiša može prepoznati osoba koja joj je poznat referentni predmet zaštićen autorskim pravom i koja posjeduje intelektualno razumijevanje potrebno za shvaćanje pastiša.
- 21 Prethodna pitanja relevantna su za odluku. Prvo prethodno pitanje relevantno je za odluku s obzirom na utvrđenja žalbenog suda da je točno da se glazbeno djelo „Nur mir” poziva na preuzetu ritamsku sekvenciju iz glazbenog djela „Metall auf Metall” uz prikazivanje zamjetnih razlika u odnosu na njega, ali pritom ne oponaša ni stil preuzete ritamske sekvencije iz glazbenog djela „Metall auf Metall” niti izražava humor ili ismijavanje. Drugo prethodno pitanje relevantno je za odluku s obzirom na to da ne postoje utvrđenja žalbenog suda u pogledu namjere tuženikâ jer je smatrao da nije potrebno utvrditi namjeru korisnika koja je usmjerena na oponašanje ili odavanje počasti.
- 22 Cilj pravedne ravnoteže prava i interesa odražava se u članku 5. stavku 5. Direktive 2001/29. U skladu s tim, iznimke i ograničenja predviđeni člankom 5. Direktive primjenjuju se samo u određenim posebnim slučajevima koji nisu u sukobu s uobičajenim iskorištavanjem djela ili drugog predmeta zaštite i koji bezrazložno ne dovode u pitanje zakonite interese nositelja prava („test u tri faze”). Žalbeni sud utvrdio je da su ti uvjeti ispunjeni u predmetnom slučaju.